

M

Központi írásbeli vizsgatevékenység

Javítási és értékelési útmutató

54 761 01 Gyermekotthoni asszisztens

Az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről szóló 150/2012. (VII. 6.) Kormányrendelet alapján.

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK

a feladatsor megoldásához

A munka megkezdése előtt az átvett feladatlapon tüntesse fel a nevét!

A feladatok megoldásához csak kék tintaszínű tollat használhat! A ceruzával vagy más tintaszínű tollal írt vizsgafeladatok nem értékelhetők.

Törekedjen olvashatóságra és az áttekinthetőségre!

Ha a megoldás javítása szükséges, az csak egyértelműen értékelhető módon fogadható el.

Maximálisan elérhető pontszám: 100 pont

Ponthatárok:

89 – 100	jeles
77 – 88	jó
65 – 76	közepes
51 – 64	elégséges
0 – 50	elégtelen

Megoldandó feladatok

Ön gyermekotthoni asszisztens munkakört tölt be egy vidéki kisvárosban működő gyermekotthonban. A gyermekotthon alapító okiratában az elhelyezhető gyermekek számát 8 főben határozták meg.

Az első munkanapján megismerkedik a gyermekotthon működését meghatározó szakmai dokumentumokkal, majd az otthonban dolgozókkal és az Ön munkaköréhez tartozó, valamint megbízás alapján Önre váró feladatokkal.

Áttekinti a gyermekvédelmi szakellátást érintő – különös tekintettel a különleges ellátást igénylő gyermekek ellátására vonatkozó – jogszabályokat s az ezekben megfogalmazott feladatait, kötelezettségeit.

1. **Határozza meg, hogy milyen gyermekotthon az Önöké és milyen gyermekek befogadására hozták létre?** **10 pont**

Értékelhető információk:

- *Speciális lakásotthon, melyben legfeljebb 8 fő helyezhető el.*
- *A speciális gyermekotthonban elhelyezettek:*
 - a) *súlyos pszichés tüneteket mutató,*
 - b) *súlyos disszociális tüneteket mutató,*
 - c) *pszichoaktív szert használó és*
 - d) *kettős szükségletű gyermekek helyezhetőek el.*

Helyes válaszokért 2-2 pont, összesen 10 pont adható.

2. **Milyen szakemberek dolgoznak az Önök gyermekotthonában? Soroljon fel ezek közül hetet!** **7 pont**

Értékelhető információk:

- *intézményvezető*
- *nevelő*
- *gyermekvédelmi asszisztens*
- *gyermekfelügyelő*
- *pszichológus*
- *gyógypedagógus vagy fejlesztő pedagógus*
- *orvos*
- *növendékügyi előadó vagy gyermekvédelmi ügyintéző*

Helyes választásokért 1-1 pont, összesen 7 pont adható.

3. **Állapítsa meg, hogy a felsorolt állítások közül melyik igaz az alábbi mondatokra!** **6 pont**

Értékelhető információk:

Gyermekvédelem alatt értjük a gyermekek testi, szellemi, erkölcsi, anyagi érdekeit előmozdító szociális, jogi, egészségügyi és pedagógiai tevékenységek és intézkedések összességét.

- a) *A szűkebb értelemben vett gyermekvédelem meghatározása.*
- b) *A tágabb értelemben vett gyermekvédelem meghatározása.*

.... különleges esetei: méhmagzatot károsító dohány, alkohol, drogok; gyermek bántalmaz gyermekek (bullying).

- a) *A családon belüli erőszak*
- b) *A gyermekbántalmazás*

Ha az addig élénk gyermek csendessé, bágyadttá válik, kipirul, fázik, reszket ...

- a) *emelkedő lázra hívhatja fel a figyelmet.*
- b) *epilepsziás történés bekövetkeztére hívja fel a figyelmet.*

Helyes válaszokért 2-2 pont, összesen 6 pont adható.

4. Egészítse ki a megadott kifejezésekkel az alábbi megállapításokat!

8 pont

fejlődési tendenciák, megállapítása, folyamat, megtervezése,
feltérképezése, személyiségformálás, személyiségvizsgálat,
diagnosztizálás

Értékelhető információk:

A nevelés lényegében a ...*személyiségformálás*... folyamata. A nevelési ...*folyamat*..., a nevelési gyakorlat szerves része a személyiség megismerése, a ...*fejlődési tendenciák*... pontos felfedezése. A pedagógiai gyakorlatban más igény jelenik meg a vizsgálatokkal, megismeréssel szemben. Minden tudományos és empirikus ...*személyiségvizsgálat*... célja a fejlődési folyamat ...*feltérképezése*..., a fejlődési tendenciák ...*megállapítása*.... A ...*diagnosztizálás*... után a pozitív változást elősegítő nevelési hatások ...*megtervezése*..., megvalósítása, az adekvát tevékenység megszervezése a feladat.

Helyes kiegészítésekért 1-1 pont, összesen 8 pont adható.

5. Ismertesse az alábbi fogalmakat!

9 pont

Értékelhető információk:

- Sajátos nevelési igényű gyermek: *tanuló az a gyermek, tanuló, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján*
 - a) *testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos,*
 - b) *pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl. dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, mutizmus, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar).*
- Szociális tanulás: *akár irányított, akár spontán úton szerzett tanulásról legyen is szó, az információk közül a gyermek csak azokat fogadja be, amelyekkel azonosul, függetlenül az információ szerzés formájától. A szociális tanulás értelmezésébe beletartozik a viselkedési, a magatartási formák szabályainak, normáinak az elsajátítása is.*
- Énkép: *a legegyszerűbben úgy határozhatjuk meg, mint az önmagunkra vonatkozó észleletek rendszerét. A jelentősége abból adódik, hogy központi szerepet játszik a személyiség szerveződésében. Az önmagunkra vonatkozó nézetek, vélekedések a személyiségfejlődésünk során fokozatosan alakulnak ki, részben a mozgásos tapasztalatok, részben a más személyektől – szülőktől, barátoktól – kapott visszajelzések következményeként.*

A fogalmak helyes értelmezése esetén 3-3 pont, összesen 9 pont adható. Ponthatáron belül a tartalmilag helyes egyéb megfogalmazás is elfogadható.

6. Soroljon fel a bántalmazások felismerését nehezítő tényezők közül ötöt!

10 pont

Értékelhető információk:

- *bántalmazással kapcsolatos információk hiánya*
- *saját felfogásuk a gyermek-nevelésről*
- *szakemberek közötti együttműködés hiánya*
- *a fizikai eljárástól, pereskedéstől való félelem*
- *a bántalmazott gyermekkel való foglalkozás nagy érzelmi bevonódást és sok időt igényel*
- *bizalmatlanság a gyermekvédelmi hatóságok, intézmények munkájával szemben, kételkedés azok hatékonyságában*

Tartalmilag helyes tényezők felsorolásáért 2-2 pont, összesen 10 pont adható.

7. Húzza alá, hogy melyik feladat NEM tartozhat az Ön munkaköréhez! Választását indokolja!
4 pont

Értékelhető információk:

- Beteg gyermek állapotának rögzítése.
- Jelenléti ív vezetése.
- A gyermekotthon szakmai programjának elfogadása.
- A gyermek élettörténet-könyvének elkészítésében való részvétel.
- Gazdálkodás és elszámolás az átvett pénzeszközökkel.
- Szabadidős tevékenységek szervezése, lebonyolítása.

Indoklás: *A gyermekotthon nevelési alapdokumentumát, a szakmai programot a pedagógus munkakörben foglalkoztatott, továbbá a nevelő-gondozó munkát közvetlenül segítő felsőfokú végzettségű munkatársak (a továbbiakban együtt: nevelőtestület) fogadják el.*

Helyes választásért 2 pont, helyes indoklásért további 2 pont, összesen 4 pont adható.

8. Döntse el, hogy az alábbi állítás igaz-e vagy hamis! A megfelelő betűjelet (I) vagy (H) írja az állítások utáni pontozott vonalra!
6 pont

Értékelhető információk:

- A megismerés módszerei: a szociometria, az aktometria, a megfigyelés. **...I...**
- A szociogram az adott csoport társas szerkezetét bemutató térkép. **...I...**
- A szükségletek hierarchiáját ábrázoló piramis csúcsán helyezkedik el a biztonság szüksége. **...H...**
- A hospitalizáció összeütközés, nézeteltérés, harc, küzdelem; egymással összeegyeztethetetlen motivációk egyidejű hatása. **...H...**
- A napirend kialakításánál a gyermek életkori sajátosságait kell figyelembe venni. **...I...**
- Motivációnak nevezzük azt a pszichés folyamatot vagy állapotot, amely valamilyen cselekvésre indít, késztet. **...I...**

Minden helyes válaszáért 1-1 pont, összesen 6 pont adható.

9. Kinek a nevéhez fűződnek a következőkben olvasható elméletek, módszerek? Írja a pontozott vonalra az elméletet, módszert megalkotó személy nevének betűjelét!
10 pont

Értékelhető információk:

- szociometria módszere **...c)...**
- szükségletek hierarchiájának rendszere **...d)...**
- pszichoszociális fejlődés elmélete **...a)...**
- személyiség-központú nevelés **...b)...**
- elhárító mechanizmusok **...e)...**

- a) Erik H. Erikson
- b) Carl R. Rogers
- c) Mérei Ferenc
- d) Abraham Maslow
- e) Anna Freud

Helyes válaszokért 2-2 pont, összesen 10 pont adható.

10. Mi a „közléssorompó” fogalmának tartalma?

2 pont

Értékelhető információk:

A közléssorompó az a fajta hozzászólás, amivel megállítjuk a kommunikációt. Ezek a segítő és a gyerek közé kerülhetnek. Ezeket az „el nem fogadás nyelvének” is nevezhetjük. Ha meg akarjuk érteni a másik érzését vagy gondolatait, akkor el kell fogadnunk azt, amit az illető pillanatnyilag átél. A közléssorompók éppen azt gátolják, hogy a kommunikációban résztvevő másik fél kiönthesse nekünk a lelkét.

A közléssorompó tartalmának tartalmilag helyes meghatározásáért 2 pont adható.

11. Írjon nyolc példát a közléssorompóra, az „el nem fogadás nyelvére”!

8 pont

Értékelhető információk:

- utasítás, parancsolás, irányítás (mit tegyen a gyerek)
- figyelmeztetés, fenyegetés (ha nem, akkor...)
- prédikálás, moralizálás (illik, nem illik)
- tanács, megoldási javaslatok (akadályozza a saját ötletek születését)
- kioktatás, logikai érvelés (befolyásolási kísérlet tényekkel, saját véleménnyel)
- ítélkezés, kritizálás, hibáztatás (rombolja a gyerek énképét)
- dicséret, egyetértés (hamis énkép alakulhat ki, esetleg kiérezhető a manipulálási szándék)
- kifigurázás, csúfolás, megszegyenítés, nevetségesség tétel (lekicsinylés)
- értelmezés, elemzés, diagnosztizálás (a szülői 'fensőbbiség' leleplez)
- megnyugtató, együttérzés, vigasztalás (a gyerek érzéseinek elbagatellizálása)
- vizsgálódás, kérdezősködés, faggatózás (a szülő szeretné megoldani a gyerek problémáját)
- elterelés, humorizálás, témaváltás, kitérés (pedig a gyerek vágyik a megértésre)

A példákért 1-1 pont, összesen 8 pont adható. Ponthatáron belül egyéb tartalmilag helyes indoklás is elfogadható.

12. A hagyományoknak nagyon fontos szerepe van mind a kisebb, mind a nagyobb közösségekben. Ismertesse a hagyomány tartalmát, kialakulásának, fennmaradásának módját!

5 pont

Értékelhető információk:

A múlt ismeretének egyik fontos része a hagyományok ismerete, tudása. A hagyomány egy adott közösség tudásának, tapasztalatainak összessége, mely a közösség fennmaradását támogatja. Az ily módon összegzett közösségi tudás a közösség magatartásformáinak, szokásainak lassabban vagy gyorsabban változó rendszerén belül működik. E formák nem öröklés útján jutnak el egyik nemzedéktől a másikig, hanem beleszületünk, az eltanulás (nyelv, megfigyelés, tapasztalat, mozgásformák leutánzása), elsajátítás folyamatában válnak a különféle típusú közösségek tagjainak birtokává, szervezik ezek viselkedését, tevékenységét. A hagyomány megsértését a közvélemény bünteti. A hagyományaink szerinti életvitelünk, lelki biztonságot ad a mai világunk uniformizálódó kihívásaival szemben.

A hagyomány tartalmának ismertetéséért kulcsszavanként (aláhúzott kifejezések) 1-1 pont, összesen 5 pont adható.

13. Írjon öt példát a gyermekotthonban követhető, kialakuló/kialakítandó hagyományokra!

5 pont

Értékelhető információk:

- családi ünnepek megünneplése (pl. anyák napja)
- vallási ünnepek rendezése (pl. karácsony, húsvét)
- névnapok megünneplése

- születésnapok megünneplése
- nemzeti ünnepekről való megemlékezések
- településhez tartozó hagyományok (farsang, Lucázás stb.)

Példáért 1-1 pont, összesen 5 pont adható. Ponthatáron belül egyéb tartalmilag helyes indoklás is elfogadható.

14. A gyermekcsoportban elhelyezett gyermekekkel színházi látogatásra készülnek. Ismertessen a tervezése, lebonyolítása során elvégzendő öt feladatot! 5 pont

Értékelhető információk:

- színházi program kiválasztása (aktuális történések, nevelési cél stb.)
- a potenciális résztvevők motiválása
- a lehetséges költségek felmérése, tervezése, forrásteremtés (jegyek, utazás stb.)
- technikai feladatok tervezése, szervezése (jegyvásárlás, utazás stb.)
- a program lebonyolításában való részvétel
- értékelés, élményfeldolgozás

Helyes válaszokért 1-1 pont, összesen 5 pont adható. Ponthatáron belül egyéb tartalmilag helyes indoklás is elfogadható.

15. Ismertesse az etikai dilemma fogalmát! Írjon három példát a dilemma típusai közül! 5 pont

Értékelhető információk:

A dilemmák olyan kérdések, problémák, amelyek többnyire túlmutatnak az egyedi nehézségek esetlegességén, sokkal inkább tipikusan kezelhető feszültségeket, vagy éppen tanulságokat tartalmaznak. A dilemmák többnyire nem mentesek a feszültségektől, érdekektől.

Választani lehet/kell valamilyen megoldási lehetőségek közül. Ez az alap. A dilemma lényege az, hogy érveket, információkat hoz fel a meglévő lehetőségekkel, esélyekkel szemben is. Választani kell, de gyakran úgy, hogy nem elégségesek, vagy éppen ellentmondóak az információk.

A dilemmák típusai:

- szakmai alapú dilemmákról (lásd: kompetenciahatárok)
- személyes alapú dilemmákról (lásd: etikai kérdések)
- közösségi alapú dilemmákról (lásd: modellek, minták, családi körülmények)
- környezeti alapú dilemmákról (lásd: esélyek, egyenlőtlenségek)
- társadalmi alapú dilemmákról (lásd: hatalmi kérdések, érdemesek–érdemtelenek)
- politikai alapú dilemmákról (lásd: ideológiák – szegények, támogatások)
- kulturális alapú dilemmákról (szokások, ismeretek, értékek)

A dilemma fogalmának tartalmilag helyes megfogalmazásáért 2 pont, a típusokért további 1-1 pont, összesen 5 pont adható.

A javítási-értékelési útmutatótól eltérő, egyéb helyes megoldást is el kell fogadni!